

Yeniden Yayına başlarken

Altı senelik övünülür bir yayın hayatına malik olan dergimiz bir senedenberi bazı iktisadî ve teknik sebepler yüzünden bu faaliyete ara vermek zorunda kalmıştı.

Cümhuriyet hükûmetimizin aldığı genel tedbirlerin feyzinden dergimiz dahi faydalanarak yeniden yayınına başlamış bulunuyor.

(Türkakdeniz) dergisi ; mazhar olduğu alâkaya ve bilhassa Millî ve Mahallî kültür, tarih ve folklor alanlarında görmekte olduğu ilmî hizmetlerini ifa edebilmek iktidarına tekrar kavuşurken bu mutlu vazifesini eskisinden daha alâka çeker tarzda başarmak isteğindedir .

Aydınlarımızın esirgemeyeceklerine inandığımız yardımları bu vadin teminatıdır .

Ondokuzuncu yıl

Reşat OĞUZ

942 yılının birinci teşrinin yirmi dokuzunda çok uzak belde-lerden kulaklarımıza top sesleri, tayyare homurtuları, insan haykırıları gelirken tarihten daha yaşlı bir mazi içinde beşeriyete, medeniyet ve faziletin, şeref ve asaletin en yüksek örneğini vermiş bulunan istiklâl ve hürriyetin ezelî ve ebedî sahibi Büyük Türk milleti, coşkun bir sevincin içinde bayram yapmıştır.

Milletlerin birbirinin hayat ve canına kasdederek didiştiği, cephelerde insanların boğazlaştığı bir günde yaşıyoruz. Güneşin sıcak aydınlığına saadetle bağrını açamıyan, açlık ve yokluk içinde kıvranan insanlar var.. Bugün harbin kızıl kıyameti hudutlarına dayanmış bir ülkenin, tek hür ve sakin milleti olarak millî gücümüzün şerefi bayramımızın 19 uncu yıl dönümünü kutladık..

Kurulduğu gündenberi, kendi hürriyet ve istiklâline leke kabul etmez bir hassasiyetle bağlı ola-

rak, dünya milletlerinin hak ve hürriyetlerine hürmet etmeyi insanlık vazifesi bilen Türkiye Cumhuriyeti, vatan ve şeref duygusunun yarattığı sulhseverlikle, uyandırdığı muhabbet ve saygı hisleriyle, yurdunda ayakta, her tehlikeye karşı hazır bulunmanın uyanık emniyeti içinde içerden sevgi ve dışardan saygı görmektedir.

Ondokuz yıl içinde bütün dünya şunu öğrenmiştir ki : Türkiye Cumhuriyeti, asırlık inkilâpları yıllara sığdıran bir milletin eşsiz harikasıdır. Bu harikanın üzerinde şuurlu bir titizliğin, irade ve kudret taşıyan azmi, macera hislerinden uzak olarak dürüst siyasetini naydınlık ve vazih sesiyle dünyaya şöyle haykırmaktadır :

Her şeye karşı, her şeyin üstünde Türk vatani ve Türk Cumhuriyeti var olacak ve ebediyen yaşayacaktır.

Ocakların söndüğü, mamure-

lerin viraneye döndüğü bir günde sükûn ve sulh içinde, kıyamet günlerinden uzak yaşamının sırrı, eşsiz feragat ve kahramanlığı ile sınırlarımıza aşılmaz bir kal'anın çelik salâbetini ören Büyük Türk ordusuna malik bulunmanın; dünya koyu bir iztirap içinde kıvrılırken özlenen sulhun nurdan bir abidesi olarak gözleri kamaştıran, Türk milletinin sarsılmaz birliğinin, vatan aşkının, fedakârlık duygusunun ve millî dehanın yüksek sembolü İnönü gibi bir Şef'in idaresinde olmanın mazhariyetinde toplanmaktadır .

Bugün on sekiz milyon Türk, içten gelen bir bağlılığın ve saygının sonsuz vecdi içinde Millî Şefine bakıyor ve şöyle diyor :

Türk milletinin Yüce Başı İnönü: Tarihimizin büyük ve üstün şerefi Atatürk'ün yüksek emaneti, atalarımızın kanı ile yoğrulmuş vatanımızı, babalarımızın hayatı pahasına kazandığımız istiklâlimizi ve Cümhuriyetimizi, sana gönül vererek, millî menfaata vatanı, hürriyet ve zafere taparak, senin nurlu izinde giderek zafer burcuna çekilmiş bir bayrak gibi ebedileştireceğiz .

Onun izinde ve onun hızındayız .

E. AKCAN

İstiklâl ve egemenlik ümitlerini elinden kaçırmış,.. ticaret, medeniyet, fen, sanat ve siyaset hayatında çok geri bırakılmış,.. kör bir taassuba büründürülmüş,.. hakkında şu veya bu devletin mandası altında yaşayabilmek ihtimalleri mutalâa edilmekte bulunmuş olan tarihin büyük ve ana milleti Türkiye'yi kendi fani hayatının son onbeş senesi içinde elinden tutup bu mezar yolundan çevirdikten sonra onu ilâhi denecek bir sürat ve kudretle günden güne kanlandıra kanlandıra, nurlandıra nurlandıra fen, ilim, medeniyet, sanat, siyaset ve ticaret bakımlarından asırlardanberi kendisini geride bırakmış olan milletlerin yanına başına geçiren büyük dehayı Türk milleti bundan dört sene evvel bu ay içinde kaybetmişti.

Tarihin en muazzam hadisesini yaratan; tarihin bu en büyük şah-

siyeti Atatürk için ölüm gününün dördüncü yıldönümü olan 10/11/942 tarihinde bütün bir millet onun aziz hatıraları huzurunda göz yaşıyla, bıçkırıkla, sevgi ve saygı ile eğilecektir. Bütün insanlık âlemi ve fazilet aşıkları bu büyük dehayı yine aynı gün hurmetle, tazimle yâde vesile bulunan heyecanına kapılacaklardır.

Onun hayatını , şahsiyetini görmüş, onun elini öpebilmiş olan bu bahtiyar nesil değil, yarının daha kudretli, daha olgun Türkiyesi bile bu acıyı yakından sezecek ve tarihler boyunca yeni Türk varlığı ile bu varlığın ilk yapıcısı arasındaki şu hazin rabıta yeni bir hız kaynağı olarak böylece akıp gidecektir.

Ondan bu ayrılış hazin olduğu kadar zararlı ve feci de olabilirdi;. Eğer elimizdeki iki kud-

retli ve güvenilir teselli kaynağımız olmasaydı ...

Bize teselli veren bu kaynaklardan biri, Büyük dahinin yarattığı bütün inkılâplarda ona iş ortaklığı yapmış olan sevgili ve Millî Şefimiz İnönü'nün sağ ve iş başında bulunması bahtiyarlığı.. Diğeri de yine o büyük dahinin kurduğu reşit, heybetli ve enerjik Türkiye millet ve Cümhuriyetidir .

Atatürk'ün aziz ruhuna onu şâd edecek en büyük saygıyı; eserlerine karşı gösterdiğimiz il-

gi ve sevgi ile, eserlerini yürütmek ve yükseltmekle, evet onun izinde ve onun hızında yolumuza devam etmekle gösterdik ve göstereceğiz. O aziz ruhu istirahatgâhında da gururlandıracağına şüphe olmayan bu manzara kıyamete kadar böylece parlayıp gidecektir. Ve bu, teminata bağlıdır: İradelerimizin kaynağı olarak yaşayan (Atatürk ruhu) kadar, kanımız kadar kudretli başka ne teminat olabilir ?

(Ata) n yattıkça sen yaşa Türk milleti ...

Değerli mehuslarımızdan Sb. Rasih Kaplan'ın

Antalyada buldukları son ay içinde Halk-
vinde halkla yaptıkları hasbihal (1)

Çok aziz ve kıymetli hemşeri-
lerim !

Aranızda bir ayı müteceviz
gündenberi bulunuyorum. Bu ara-
da geçen umumî hadiseler ve
vilâyetimizin bazı işleri üzerine
bir daha hasbihal etmeden ara-
nızdan ayrılmak istemedim. Bü-
yük Millet Meclisinde vazife gün-
leri başlamak üzere bulunduğun-
dan iki gün sonra gidiyorum .
Sizlere arzı veda etmeden, bu
mevzular üzerinde bir daha gö-
rüşmek arzusuyla rahatsız etti-
ğimden dolayı affımı dilerim.

Dünya hadiselerini, hep bir
arada geçirdiğimiz şu bir ay için-
de radyoları dinlemekle öğ-
rendikse de, radyoların bize ka-
dar getirdiği hadiselere teması
faydalı buldum. Son iki gün
içinde harbin âdâta temerküz
ettiği noktada Almanlar, hemen
hemen kâhir bir faikiyet elde
ederbk Stalingrat'da ilerlemekte-
dirler. Ruslar da ezilmekte ol-
duklarını itirafa başlıyorlar. İngi-

liz ve Amerikan matbuatı ise,
radyoda açıkca şu nokta üzerin-
de duruyorlar : (Dikkat edelim,
Almanlar 943 de de teşebbüsü
ellerinden tutmak üzere-ler. Bu
harbin kahramanı olarak 943 ü
de geçirmek istiyorlar.) Diyerek
efkârı unumiyelerini de buna
göre hazırlıyorlar. Dört senedir
gördüğümüz vaziyetlerini bugün'
de devam ettiriyorlar. Hâlâ harp
sahnesinde geniş faaliyete geç-
miyerek hazırlıklarına devam et-
mek suretile zaman kazanmak
istiyorlar dersek, ifadede hata
etmemiş oluruz.

Almanlarla İngiliz ve Ameri-
kalılar arasında vaziyet bu man-
zarayı vermekte isede Rusların
durumu bunun aksine olarak ken-
dileri için gayrı musait bir man-
zara göstermektedir.

Hatırlardadır ki, on onbeş

(1) Hacmimizin müsadessizliğine mebni
bu değerli hasbihalin bir defada neşri
mümkün olmadı . Dergimiz sayın okurlara
arzi itizar eyler .

gün evel Stalin'in müttefikleri hedef tutan beyanatının akisleri olarak yazılan yazılar dünyaya şu kanaati vermiştir ki; Amerika'lılarla İngiliz'lerin kendisini ifal ederek Alman'ların geniş silindiri altında ezdirerek menfaatları uğruna kendisini feda kanaatine varıyorlar. Bu gösteriyorki Ruslar, düştükleri akıbetin elemini duyuyorlar ve o akıbetle baş başa kaldıklarını görerek ittifakın, sırf kendilerini bu akıbetle sürüklediğini ifadeden çekinmiyorlar.

Bu durum karşısında bizim vaziyetimiz daha, vâzih olarak tebaruz etmektedir. Allahın bize yardımına güvenerek bu kışı daha rahat geçireceğiz. Yurdumuz da endişeyi bize az çok ifade eden tek hâdise varsa o da iaşe vaziyetidir. İaşe vaziyeti ise korkulduğu kadar büyük endişe uyandıracak duruma girmediği gibi bundan sonra da girmeyeceği kanaatındayım .

Türk milletinin—bilhassa haricî vaziyetler karşısında—kendiyurdu tehlikede gördüğü vakıtkatlanmayacağı fedakârlık yoktur. Bu itibarla, Türk milleti birbirine bağlanarak ve daha iyi alâkalı hareket ederek gündengüne yurdu sarmakta olan hotgâmlikle mücadele etmek yolunu bulacaktır. Çünkü, kış yaklaştıkça her yer tehlikeyi hissetmeye başlıyor. Her yer buhran karşısında korunma tedbirleri alıyor. Hotgâmlar, bu vaziyet karşısın-

da insan kanı ile geçinmeyi tevlit eden kötü huylarından vazgeçmek mecburiyetinde kalacaklardır. Vaz geçme diyorum çünkü; Tür milletinin başına tehlike gelmek ihtimali yüz gösterince devlet ve milletimiz, bunlara huylarından vaz geçmeye mecbur edecek katî tedbirleri almakta gecikmeyeceğine kaniim. Türk milletinin her şeye karşı galebesini temin eden birliği, devlet ve millet bağlılığı, bugünkü iaşe tehlikesi karşısında da gene en güvenli teminat olacaktır.

Aziz arkadaşlar ;

Bir buçuk aydır kendi intihap mıntakamı geziyorum . Gelirken de bir çok vilâyetlerden geçtim Bu vilâyetlerde de kimsenin korku için, endişe için kalbini titreteceği vaziyet görmedim ve yoktur arkadaşlar. Mahsul vaziyeti bazı yerlerde zayıf, bazı yerlerde kuvvetlidir. Esasen ihracat da olmadığı için mahsulümüz kendimizi besleyecektir. Ancak sunî vaziyetler karşısında da meclisimizin ve hükümetimizin gereken tedbirleri almakta gecikmeyeceği şüphesizdir .

Bugün bazı vatandaşlarda, geçen seneki sistemde dursaydık acaba daha iyimi olacaktı ? tarzında bir endişenin mevcut olduğunu bu gezilerimde sezdim. Buna derhal cevap verebiliriz ki; o sistemin biraz daha devamı nâhoş hallerin uyanmasını doğuracaktı .

Arkası gelecek sayıda

Hayallerdeki, bugünkü ve yarınki

ANTALYA

Kemal ÜLKÜCÜ

Binbir kafada bin bir renk ve binbir hayal doğuran bir şehir!.. Antalya'yı görmeyenler, onu, hayallerinde olduğundan daha fazla canlandırırılar... Paralel asfalt caddeler... Senelerin sindire sindire yükselttiği ticarethaneler .. Caddelerde tıklım tıklım dolup boşalan insan kalabalığı.. Göz alabildiğine uzayıp giden portakal, limon ve muz bahçeleri ... Sık sık mekik dokuyan canlı vapur seferleri... Bahçeler arasında baştan başa modern kübik binalar.. İşte hayallerde yaşayan Antalya!..

Bugün Antalya, Toroslarla, sıra mor dağlar arasında sıkışan geniş düzlükte, çağlayanları, portakal limon bahçeleri, sakin denizi, yüze gülen zümrüt tabiatı ve mor dağlarıyla kendi kendine yaşamaktadır.

Tren hattından oldukça uzak olan şehrin, denizden de nasibi pek azdır. Su bolluğu içinde, asırlardanberi içilecek suya özlem çeken şehir, yakında, damacanalara ve fiçilerle da olsa, özlemine kavuşacaktır. Şehir, denizden otuz

metre kadar yüksekte, denizi hareketsiz, durgun bir havuz gibi seyreder. Antalya'ya ilk bakan gözler, batısını çerçeveleyen sıramor dağlara, büyük bir hayranlıkla takılır kalır ... Dağlar ..! Renkten renge giren, gümüşleşen, bozlaşan mor dağlar ..! Sanki mesihanın Tanrı ile konuştuğu o dağlar ..! Sevgilisine kavuşmak için dolu dizgin koşan atlılar gibi, yükselir, alçalır ve en sonunda şahlanarak birden bire denizin engin maviliğine gönül veriverir ...

İmperatorluğun asırlardanberi bakımsız bıraktığı bu şehirde, bugün plânlı bir bayındırlık hareketi görülmekte, kültürlü ve metodlu kafalardan doğan, insan eli ve enerjisinin her an değdiği hissedilmektedir.

Buhranlı yıllara rağmen dört yıldanberi durup dinlenmeksizin ilerleyen bu hareket, geri yılları geride bırakacak kadar ileride değil midir. ?

Bugün Antalya, geniş beton caddeler.. Bulvarlar, renkli elektriklerin verdiği renklerle akan kanallar, havuzlar, miradorlar,

binbir çeşit çiçeklerle, nasıl söyleyeyim, Geometrik düşünüşün ve insan zevkinin en ince buluşlarıyla süsleniyorsa, bunu şüphesiz Sayın Valimiz Sayın Bay İşcan'a ve bu işlerde ilgi gösteren büyüklerimize borçluyuz..

İçten gelen bir canlılıkla, her gün insan eli ve enerjisinin, eklendiğini hissettiğimiz bu şehir günden güne modernleşiyor, güzelleşiyor. Geceleyin beton caddelerinde havaya fışkıran ve akan renkli sularını seyrettikçe, «Esrarlı bir şafak kızılığıyla ruhlarımızı aydınlatıyor.»

Bu hummalı bayındırlık hareketi, gelecekte şehrin ekonoimsal bünyesine tesir edecektir : Kışın yurdun mühim bir bölgesi, eksi onbeşle, yirmi arasında buz keserken, pardüsümüzü elimizde taşıdığımız günler çok olmamış mıdır? Kışın karını karşı dağlarda bir tablo gibi seyrediyoruz. Kışı pek az, oldukça bir bahar havası... Orta Anadolu, bahara kavuşurken, burası da kendini birdenbire yaza terkeder.

Antalya, bu iklim şartları altında "Nis" gibi kışın birçok insanların istirahat edebileceği,

kışlık bir şehir olmak istidadındır,

Şehrin dolayları eski, Yunan ve Roma medeniyetinin eserleriyle dolu olduğu halde, harp yılı olmayan yıllarda bile, seyyah kabilelerinin gelmemesi, bu bölgede medenî ihtiyaçları temin edecek bir şehrin bulunmamasıdır.

Şehir, esaslı bir plânla imar edilir — ki bu hareket onu gösteriyor— oteller, harabelere giden muntazam yollar, kolay taşıt vasıtaları, medenî ihtiyaçları karşılayacak her türlü tesisat yapılırsa, Antalya dünyanın en güzel "Turistik" bir şehri olacaktır.

Eski çağlarda milyonlarca insanı medeniyetleriyle, sinesinde yaşatan bu bölge, milâttan şu kadar bin sene sonra, Cumhuriyetçi ve milliyetçi Türk zekâlarının metodlu çalışmalarıyla —S. Bay Rasih Kaplan'ın bir konuşmasında söyledikleri gibi — Atatürk'ün :

— Bugün ne var ? sorusuna:

— Bugün her şey var Atam. Cevabı verilmiş olacaktır.

Hayallerde yaşayan, şehir işte o zaman bir hakikat olacak ...!

HIZINI ARTIR YURTTAŞ

Örnek aydın S. H. İşçana saygılarımla

Ataların, tarihin emirlerine uyduk .
Tarihlerden ders aldık, tarihlere buyurduk.

Yürüdük, koştuk, uçtuk, atıldık ileriye
Evet övüneceğiz hayli yol aldık diye

Fakat yine bir hesap vereceğiz vatana
Çatacağız elbette gevşeyene, yatana .

Soralım kendimize niçindi bu atılma?
Niçindi yirmi milyon fedaiye katılma ?

Yorulupta dursaydık eğer bir lahza yolda,
Bir başka yel eserdi bu aziz Anadoluda

Evet fakat bu gözler madem ki görmektedir;
Madem ki gaye yurdu ebetleştirmektedir .

Bu hızı yetersemek hiyanettir öz yurda
Daha hızlı gitmemek ihanettir (BOZKURT) a

Yol! aldık hayli evet. fakat yetişmek için,
Ardından koştüğümüz cihanı iyi seçin

Biz koşarken bu cihan bizi bekler değildi.
Biz koştuk onlar gitti mesafeler eksildi .

Fakat bize tarihin, İnönünün, Atanın
İşareti bu değil yerde şehit yatanın

En üstün bir milletin yerini bulmalıyız
Mesafeyi tay edip önde yorulmalıyız .

Bu gerçek; bu çatılar altından yükselecek
Çapraşığı, engeli Halkevleri delemek

Halkevi; kulağımız, gözümüz, beynimizdir
Çatısında barınmak ulusal deynimizdir.

Halkevi günün değil, yarının eşiğidir !.
Büyük gaye gününün mukaddes beşiğidir.

Ey Türk oğlu bu evler senindir. Senin evet
Ya öğren burda bir şey. Yahut onu sen öğret

Yorulma, kızma, bıkmama bu ödevi yaparken;
Ülkücü daha coşar ülküyü kucaklarken .

Sen hızını verdikçe bu yarın yaklaşacak,
Ufuklar daha sakın, dâha berraklaşacak,

Ve böylece en üstün mevkii bulacağız .
Milletlere, tarihe alemdar olacağız .

Enver AKCAN

Sıra

Mor

Dağlar

Denize neş'e saçan şu zümrüt Antalya'nın,
Ufuklara ne coşkun bir çağlayışı vardır.
Yurdumdan hız alarak yükselen mor dağların,
Atalar akınıni hatırlatışı vardır.

Barbaros'un sularda dalgalanan sesini,
Maviliklerden gelen zafer bestelerini,
Şu ilâhî dağlara akseden nefesini,
Esen serin rüzgârdan işitiyoruzda biz.

Ey ruhları coşturan yüksek sıra mor dağlar ...!
Başları köpük saçan şahlanan küheylânlar ...!
Tarihte devir açan ulu önder atalar,
Bütün haşmetleriyle geçiyor önümüzden.

Tanrısına yükselip Ulus'undan hız alan,
Bir devri batırıpda asırlar kucaklayan,
Uzayan asırları zamanlara sığdıran,
Akın alaylarına benzer sıra mor dağlar.

Mehtapta bakan gözler sonsuzluğa dalıyor,
Göğün eşsiz feneri denizde yıkanıyor,
Ayın yapan tabiat göğemi çekiliyor .?
Mesihanın Tanrıyla konuştuğu mor dağlar ...!

Sabah akşam morlaşan. gün doğarken korlaşan,
Güneş zevaldeyken gümüşleşen bozlaşan ,
Renkten renge girerek gönümüzle kaynaşan,
Akdenize uzanıp gönül veren mor dağlar ...!

Kemal ÜLKÜCÜ

Dördüncü Dil Kurultayı

Cemal GÜLTEKİN

Cümhur Başkanımız ve Millî Şefimizin yüksek huzurlarile şereflendirdikleri bu kurultaya Antalya adına oruntak olarak gitmiştim .

Ağustosun onuncu günü başlamış ve on dördüncü günü sona ermişti. Kurultay çalışmaları Türk Dil kurumunca önce basılan ve bütün üyelere dağıtılan kurultay kılavuzuna göre devam etti .

Bu kılavuzda kurultay gündemi, kurultay programı, genel sekreterin altı yıllık çalışma programı, ana tüzük ve çalışma programı taslakları, kurumun hesapları ve bütçesi yer almıştı .

Üçüncü dil kurultayı 1936 yılında açılmıştı. O tarihten beri geçen altı yılı içinde dil kurumunun Türk dili üzerindeki çalışmaları çok verimli olmuştur .

Genel Sekreterimiz İbrahim Necmi Dilmenin kılavuzda yapılan altı yıllık raporu dikkatle okunacak olursa Genel ve Özel dil üzerine bir çok araştırmaların, incelemelerin, yayınların yapıldığı sevinçle ve övünçle görülür. Yine bu kılavuzdan anla-

şıldığına göre Türk Dil kurumunun on yıllık çalışmaları arasında 150 kitap basılmış, on kitapta basılmak üzeredir .

Hüseyin Kâzım Kadri'nin büyük Türk Lûgatının üçüncü ve dördüncü ciltleri, şîhî divanının, tabii basımı ve sözlüğü, söz derleme dergisinin üçüncü cildi bu yayınlar arasındadır .

Ayrıca bütün kurultay üyelerine şu eserler dağıtılmıştır .

Örneklerle tarama sözlüğü denemesi, felsefe terimleri Türk dilinde ekler ve kökler üzerine bir deneme, Divanü Lûgati Türk endeksi, mikyasüllisan ve kıstasülbeyan kudakku belîğ tabii basım türkçe sözlüğü, türk basımı, On dördüncü asır betikleri, türkçenin yapılış (Mukayeseli Türk gramerine hazırlık irdemleri) ; Yakud dili sözlüğü, Türk dili Bibloğrafyası, bunlardan başka yabancı dillerden bazı tercüme-ler yapılmış, bazıları da yapılmak üzeredir .

Bütün bu çalışmalar, bu çabalar bu denemeler ve incelemeler gösteriyorki; Ulu önder Atatürkün kurduğu, Millî Şefimiz

İsmet İnönü'nün Yüksek Başbuğluğu altında devam eden Türk Dil kurumu öz varlığına, kutsal benliğine, ışıklı, şuurlu ve bilimsel yollardan gitmekte, asırlardan beri Türk dilinin üzerine çökmüş olan yabancı kültür bulutlarından silinmekte kendini, Türklüğünü, Türkçeliğini bulmaktadır .

Artık türkçe düşünüb arapça söylemiyor, Türkçe düşünüb acemce konuşmuyor, Türkçe düşünüb Osmanlıca denilen uydurma dille yazı yazmıyoruz .

Sayın Başvekilimiz Saracoğlunun buyurdıkları gibi. Türküz , Türkçüyüz

Eğitmenli Yarbaşçandır köyünde Yeni okul temeli atılırken

Antalya merkez ilk tedrisat müfettişi
Tahsin ÖZDEMİR

Antalya – Gıyıkbayırı köyünden ayrılarak yolumuza devam ediyoruz. Cümhuriyet devrine kadar her çeşit kültürden mahrum olan köylülerimizin okul ve eğitime karşı gösterdikleri sıcak alâka, bizi öyle mütehasşıs etmiştir ki gittikçe yükselen ve atlara binmeğe mani olan patika yolların uzunluğu yorgunluğumuzu bile hissettirmiyor, yükseldikçe dalga dalga ilerliyen kesif sis tabakaları arasında değişen tabii manzaralar. bize ayrı bir zevk ve heyecan veriyordu. Sahilden itibaren 1000 metreye kadar çam ağaçlarıyla dolmuş olan Toros silsilesi, bu irtifadan sonra katran ağaçlarıyla bezenmiştir. 1500 metreyi bulan dağlardan inen patika yolları, öyle arızalı ve sarp idi ki en mahir binicinin bile buralarda yaya gitmeyi tercih etmesi imkânsız. Bu yollar, yüz yıllardan beri yalnız mahdut bir kaç köyün —muayyen zamanlarda — yaylaya gidip gelmelerine hizmet etmiş. O kadar.

Muhtelif sathımailler, sarp ve sivri tepelerle bir çok arızalı yerlerden geçtikten sonra çıktığımız köyün seviyesine iniyor, muntazam olmamasına rağmen daha iş-

lek yollardan geçmeye başlıyoruz. Yaşlı katran ağaçları arkamızda kalıyor, önümüzdeki rüyet sahasının dere, tepe ve dağda dahil olduğu halde tamamen çam ağaçlarıyla dolu olduğunu görüyoruz. Tabiat, bu mıntakada öyle cömert davranmış ki kos koca bir saha, sırf ormandan ibaret. Buralarda seyahat, insana ani bir hafiflik veriyor, teneffüste gayri iradi bir genişlik husule getiriyor.

Sık sık değişen tabii manzaralar içinde altı saattan fazla devam eden yorucu bir yolculuktan sonra gezici başöğretmen, uzaktan YARBAŞÇANDIR köyünü gösterdi. Antalya'nın bir çok köyleri gibi burası da dağınık 15 — 30 evden müteşekkil bir kaç mahalle.

Köye girince ilk işimiz okul binasının yerini görmek oldu. Okul yeri olarak intihap edilen saha, uzun bir tetkikten sonra suyu bol bir yerde istimplâk edilen ve 10 dönüm tahmin edilen bir mahaldir. Burada gezici başöğretmenin rehberliğiyle Eğitmenli okullara mahsus olan plânın büyüğü tatbik edilmiş, 25000 kilo kireç yakılmış ve söndürülmüş, köylülere tezvi edilen taş çekilmiş,

kum hazırlanmıştır. Vilâyet merkezine 40 kilometre uzak, çamlı tepelerin kenarında asırlık YAR-BAŞÇANDIR köyünün bu faaliyeti, milletçe beklenen idealin tahakkukuna delil sayılacak hadiselerden biridir. Burası da her çeşit meyve ağaçlarıyla dolu. Diğer köylerden farkı, zeriya müsait olan tarlalarının çokluğundan ibaret.

Köyün, asker iken çavuş olan eğitmeni, 25 tane iki kişilik yeni ve sıhhi sıra yapılmış, iki odadan ibaret bir köy evi —odalar birleştirmek suretiye — okul yapılmıştır. 15 şî kız olmak üzere 50 talebe toplayan eğitmen köylüsünü her bakımdan ileri götürmeye azmetmiş. Çocuklara içtimai terbiyeden başlayarak millî terbiyenin esaslarını aşılamiya çalışmıştır. 35 vatandaşı gece dersanesine toplayan bu teşekkül, köyde kısa zamanda umulmadık bir değişiklik husule getirmiş.

Köylülerle konuşuyoruz, hepsi okula ve eğitime bağlı hepsinde sonsuz bir istek, yeni binanın hemen bitmesini isteyen bir alâka var. Köylüler inşaata elverişli kum tedariki için muvakkat akan derelerden nasıl istifade ettiklerini anlattılar. Kimi kendi cahilliğini terketmekte olduğundan kimi de çoğunu kısa zamanda okuyup yazma öğrendiğini görmekten doğan sevinç içinde.

Gece, yarın için yeni okulun temelini atmaya kararlaştırdık. Komşu köydeki ustalar celbedil-

mek üzere hemen hususî bir atlı çıkarıldı..

Sabah olunca, köyde umumî, kaynaşma görüldü. Kazmalı, kürekli, çekiçli, malalı köylüler neşe içinde binanın kurulacağı sahaya toplandılar. Biz de ustalar gelinceye kadar temelin icap eden yerlerinde çalıştık. Davet edilen ustalarla iki ayda duvar kısmı bitirmek üzere pazarlık bitirildi. Evelce kereste mazbatası yapılmış ve ağaçlar damgalatılmış olduğundan kereste için güçlük görülmiyordu. Toplanan yüzlerce köylünün neşe ve sevinci içinde eğitmenli köy okullarının üçüncüsü olan temeli attık. Temel atma merasimindeki konuşmamız, köylüleri coşkun heyecana sevketti. Bütün halk : (Bu işde biraz geri kaldık. Fakat diğer köylerden daha tez bitireceğiz ve öncü olmaya çalışacağız..) diye bağırıyorlar. Şimdiye kadar köyü imar ve köylüyü kalkındırmak için köye kadar giden böyle bir teşekkül görmemiş olan halkın heyecanına şahit olmak ne zevkli bir hadisedir ?

Köylü, bugüne kadar çektiği ızdırapların bilgisizlikten ileri geldiğini anlamakta güçlük çekmiyor. Hepsi Cümhuriyete ve onun liderlerine karşı sarsılmaz bir imanla bağlıdır. Yüzlerce yıl ihmal edilmiş olan bu zümre, çeşit Cümhuriyet inkilâbının kültür sahasındaki inkişaflarında, kendilerine önderlik yapan büyüklerini millî birer kahraman olarak tanımakta haklı değil midirler.?